

Dragica Dujmović Markusi • Vedrana Močnik

HRVATSKI JEZIK

radna bilježnica
za pripremu ŠKOLSKOGA ESEJA
na ispitu državne mature iz
HRVATSKOGA JEZIKA

Izdavač
Profil Klett d.o.o.
Zagreb, Petra Hektorovića 2

Za Izdavača
Dalibor Greganić

Direktorica uredništva
Petra Stipaničev Glamuzina

Urednica
Dragica Dujmović Markusi

Likovno-grafičko oblikovanje
Profil Klett

Prijelom
Profil Klett

Zagreb, Hrvatska, 2022.

© Sva prava pridržana. Nijedan dio ove radne skripte ne može biti objavljen ili pretisnut bez prethodne suglasnosti izdavača i vlasnika autorskih prava.

Član smo Europskog
udruženja izdavača
udžbenika.

SADRŽAJ

I. ŠKOLSKI ESEJ NA DRŽAVNOJ MATURI 2022.	5
Školski esej na državnoj maturi	5
Vrste školskoga eseja	6
Ispitna djela	8
Podsjetnici za analizu i interpretaciju ispitnih djela (književnoteorijski pojmovi)	9
II. KAKO NAPISATI ŠKOLSKI ESEJ	14
Sastavnice za vrednovanje školskoga eseja	14
Dokazivanje (primjeri)	19
Oblikovanje teksta (podsjetnik)	20
III. ESEJSKI ZADATCI ZA SAMOSTALNO PISANJE	21
Interpretacijski školski esej	22
• Sofoklo, <i>Antigona</i>	22
• Fjodor Mihajlovič Dostojevski, <i>Zločin i kazna</i>	28
• Antun Branko Šimić, <i>Povratak</i>	34
Usporedni interpretacijski školski esej	40
• Charles Baudelaire, <i>Neprijatelj</i> – Dobriša Cesarić, <i>Kronos</i>	40
• Franz Kafka, <i>Preobražaj</i> – Albert Camus, <i>Stranac</i>	48
• Miroslav Krleža, <i>Gospoda Glembajevi</i> – Miroslav Krleža, <i>Povratak Filipa Latinovicza</i>	54
IV. VREDNOVANJE ŠKOLSKOGA ESEJA	62
Ljestvica za bodovanje školskoga eseja	62
Situacije u kojima se esej neće bodovati	62
V. JEZIČNA NORMA U ŠKOLSKOME ESEJU	63
Autori, djela, književnopovijesna razdoblja (pravopisna norma)	64
Uporaba i pisanje zamjenica	64
Uporaba i pisanje prijedloga	65
Najčešće pogreške u uporabi veznika	65
Leksička norma	66

Vrste školskoga eseja

1. Interpretacijski školski esej

- Zadatak je sastavljen od **polaznoga teksta** i **smjernica**.
- Kao polazni tekst pojavljuje se **ulomak ili pjesma** s popisa ispitnih djela za školski esej. Navedeni su **naslov i autor polaznoga teksta** i, ako je potrebno, napomene o kontekstu koje upotpunjuju polazni tekst.
- U interpretacijskome eseju treba pokazati **razumijevanje književnih djela u cjelini** temeljeći izneseno na **analizi polaznoga teksta** i na **poznavanju sastavnica književnoga djela** u cjelini.

B
I
LJ
E
Š
K
E

2. Usporedni interpretacijski školski esej

- Zadatak je sastavljen od najmanje **dvaju polaznih tekstova i smjernica**.
- Polazne tekstove **povezuje neko obilježje**: tema, ideja, glavni motiv, književna vrsta, stilsko razdoblje i sl.
- **Najmanje jedan polazni tekst** mora biti iz djela s popisa ispitnih književnih djela za školski esej.
- **Drugi polazni tekst** može biti književni ili neknjiževni tekst koji se **ne nalazi na popisu djelâ za školski esej**, ali je povezan sa zadanim ispitnim djelom s obzirom na **sadržaj, strukturu, ideju i/ili književni kontekst**. U tome slučaju taj se polazni tekst prema smjernicama povezuje s polaznim tekstom koji pripada djelu s popisa djela za školski esej.

Prvi polazni tekst	Drugi polazni tekst
<ul style="list-style-type: none"> • ulomak iz ispitnoga djela s popisa naslova za školski esej 	<ul style="list-style-type: none"> • ulomak iz ispitnoga djela s popisa naslova za školski esej
<ul style="list-style-type: none"> • ulomak iz ispitnoga djela s popisa naslova za školski esej 	<ul style="list-style-type: none"> • književni ili neknjiževni tekst koji se ne nalazi na popisu djelâ za školski esej, ali je povezan sa zadanim ispitnim djelom

- Od pristupnika se očekuje da usporedi zadane tekstove, odnosno pokaže **razumijevanje dvaju ili više književnih tekstova** iznoseći **sličnosti i razlike**.

Dva teksta mogu se usporediti služeći se sljedećom tablicom.

	William Shakespeare, <i>Hamlet</i>	Miroslav Krleža, <i>Gospoda Glembajevi</i>
SLIČNOSTI	....	
RAZLIKE		

Ispitna djela za školski esej (viša razina)

Na popisu ispitnih književnih djela za školski esej nalazi se **11 autora**: dva autora (Antun Branko Šimić i Tin Ujević) svrstana su pod zajednički naslov *Hrvatsko pjesništvo*.

U popisu su autori razvrstani kronološki, tj. s obzirom na književnopovijesno razdoblje u kojemu stvaraju.

1. Sofoklo, *Antigona*
2. William Shakespeare, *Hamlet*
3. Johann Wolfgang Goethe, *Patnje mladoga Werthera*
4. Charles Baudelaire, izbor iz poezije
5. Fjodor Mihajlovič Dostojevski, *Zločin i kazna*
6. Franz Kafka, *Preobražaj*
7. Hrvatsko pjesništvo: Antun Branko Šimić, Tin Ujević
8. Miroslav Krleža, *Gospoda Glembajevi*
9. Albert Camus, *Stranac*
10. Ranko Marinković, *Kiklop*

Ispitna djela za školski esej (osnovna razina)

Na popisu ispitnih književnih djela za školski esej nalazi se **8 autora**: dva autora (Antun Branko Šimić i Tin Ujević) svrstana su pod zajednički naslov *Hrvatsko pjesništvo*.

U popisu su autori razvrstani kronološki, tj. s obzirom na književnopovijesno razdoblje u kojemu stvaraju.

1. William Shakespeare, *Hamlet*
2. Ivan Mažuranić, *Smrt Smail-age Čengića*
3. Fjodor Mihajlovič Dostojevski, *Zločin i kazna*
4. Franz Kafka, *Preobražaj*
5. Hrvatsko pjesništvo: Antun Branko Šimić, Tin Ujević
6. Miroslav Krleža, *Gospoda Glembajevi*
7. Albert Camus, *Stranac*

Ispitna djela kao polazni tekstovi

interpretacijski esej	Polazni ulomak mora biti iz jednoga od ispitnih djela za školski esej.
usporedni interpretacijski esej	Prvi polazni tekst mora biti iz jednoga od ispitnih djela za školski esej.
	Drugi polazni tekst može, ali i ne mora biti s popisa djela za školski esej.
	Ako drugi polazni tekst nije s popisa djela za školski esej, to može biti bilo koji književni ili neknjiževni tekst koji je povezan sa zadanim ispitnim djelom, a poveznica se može odnositi na sadržaj, strukturu, ideju i/ili književni kontekst.

Podsjetnici za analizu i interpretaciju ispitnih djela (književnoteorijski pojmovi)

DRAMSKI TEKST

Ispitna djela:

- Sofoklo, *Antigona*
- William Shakespeare, *Hamlet*
- Miroslav Krleža, *Gospoda Glembajevi*

DRAMSKI LIKOVI

Dramski likovi u tradicionalnoj drami nalaze se u nekoj situaciji koja je presudna za njihov daljnji život. Oni su psihološki ocrtni, tj. u središtu je njihov karakter. Razvojem dramske radnje zaoštavaju se suprotnosti između likova, što dovodi do dramskoga sukoba.

DRAMSKA RADNJA

Dramska radnja odvija se izmjenom **dramskih situacija** (odnos između likova u nekome trenutku). U njoj se **likovi** u tradicionalnoj drami nalaze između onoga što žele i onoga što mogu, između pravde i nepravde i sl.

DRAMSKI SUKOB

Zbog suprotstavljenih stavova dramskih likova u tradicionalnoj drami dolazi do dramskoga sukoba, a dramskim sukobom u dramu se uvodi napetost koja se mora nekako razriješiti: tragično (tragedija), komično (komedija) ili između tih dviju krajnosti (drama u užemu smislu).

DIJALOG I MONOLOG

- Najpogodniji je način za izražavanje suprotstavljenih mišljenja u tradicionalnoj drami **dijalog**. U dijalogu napetost raste – tako se suprotnosti produbljuju do situacije u kojoj se dramski sukob mora razriješiti.
- **Monolog** je način izražavanja u kojemu dramski lik iznosi svoj unutrašnji svijet – razmišljanja, stavove i uvjerenja – na način kao da razgovara sa samim sobom ili kao da se obraća zamišljenomu sugovorniku ili publici.

DRAMSKA KOMPOZICIJA

Kompozicija je drame vanjska (podjela na činove i prizore) i unutrašnja (tijek radnje od uvoda do raspleta).

Dijelovi unutrašnje kompozicije:

- **ekspozicija ili uvod** – najčešće se kratkim dijalogom čitatelj upoznaje s početnom situacijom kojom se objašnjava početak radnje (ponekad je to samo prolog)
- **zaplet** – uvode se motivi koji pokreću radnju izazivanjem suprotnosti koje će dovesti do sukoba; drama se dalje razvija u gradaciji
- **vrhunac radnje (kulminacija)** – suprotnosti su na vrhuncu, ali se ne vidi pravac razrješenja
- **preokret radnje (peripetija)** – radnja naglo skreće u određenome pravcu prema razrješenju
- **rasplet** – razrješenje svih suprotnosti.

MJESTO I VRIJEME RADNJE

Mjesto i vrijeme radnje uvjetovani su ograničenjima koja nameće pozornica i vrijeme izvedbe.

Podsjetnici za analizu i interpretaciju ispitnih djela (književnoteorijski pojmovi)

PRIPOVJEDNI TEKST (pripovijetka, roman)

Ispitna djela:

- Johann Wolfgang Goethe, *Patnje mladoga Werthera*
- Fjodor Mihajlovič Dostojevski, *Zločin i kazna*
- Franz Kafka, *Preobražaj*; Albert Camus, *Stranac*
- Ranko Marinković, *Kiklop*

PRIČA

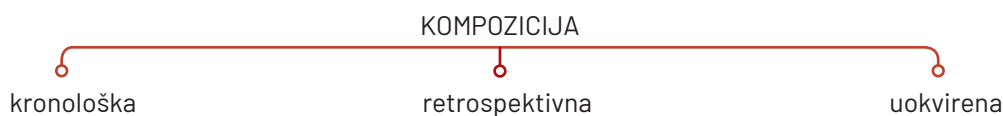
TEMA – temom pripovjednoga teksta može biti sve što uključuje priču: od zanimljivih događaja do filozofskih tema koje se bave temeljnim egzistencijalnim pitanjima.

FABULA – niz događaja razvrstanih kronološki, tj. poredanih onako kako bi se mogli dogoditi u stvarnosti.

KOMPOZICIJA – način na koji je djelo sastavljeno u cjelinu od manjih dijelova:

- ▶ vanjska kompozicija (npr. podjela na poglavlja)
- ▶ unutrašnja kompozicija (unutrašnja logika kojom je djelo građeno, npr. poredak zbivanja u djelu).

Primjerice, u mitovima i narodnim bajkama gotovo je uvijek riječ o **kronološkoj kompoziciji**, a u romanima i novelama često se pojavljuje **retrospekcija**: najprije doznajemo završni dio priče, a potom nas pripovjedač vraća u prošlost. Kompozicija može biti i **uokvirena**: u tome slučaju jedna priča predstavlja okvir u kojemu se odvija druga priča.

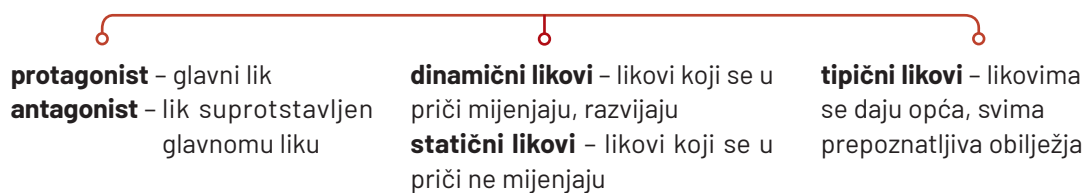

LIK

KARAKTERIZACIJA LIKA – postupak kojim se stvara lik: fizička, socijalna, psihološka, etička, govorna.

MOTIVACIJA LIKA – pokretač djelovanja lika i njegova doživljaja svijeta: socijalna, psihološka i dr.

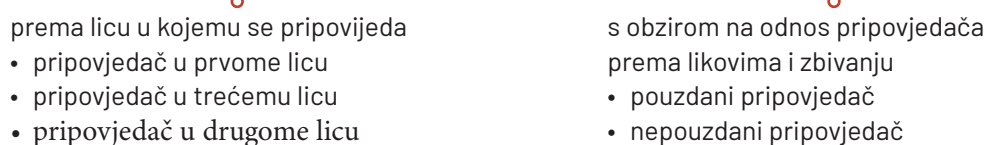
VRSTE LIKOVA

PRIPOVJEDAČ

- **perspektiva iz koje je ispričana priča**

VRSTE PRIPOVJEDAČA

Podsjetnici za analizu i interpretaciju ispitnih djela (književnoteorijski pojmovi)

LIRSKI TEKST (lirska pjesma)

Ispitna djela:

- Charles Baudelaire, izbor iz poezije
- Hrvatsko pjesništvo: Antun Branko Šimić, Tin Ujević.

ŠTO? (SADRŽAJ)

TEMA LIRSKE PJESME predstavlja jedinstveno značenje djela, a iznosi se razvijanjem motiva.

MOTIV je najmanja tematska jedinica koja ima samostalno značenje u okviru teme. U lirskoj se pjesmi javljaju različiti motivi: od pejzažnih, socijalnih i domoljubnih do mitoloških, biblijskih, antičkih, povijesnih. Motiv se obično postupno **razvija i zaokružuje**, čime pjesma dobiva slojevito značenje.

KAKO? (IZRAZ)

KOMPOZICIJA lirske pjesme pokazuje način na koji je pjesma sastavljena u cjelinu. Obično najprije uočavamo **vanjsku kompoziciju**, a nakon pomnijega čitanja i **unutarnju kompoziciju**. Gradnja stihova (poezije) obrnuta je od tradicionalne gradnje (tzv. obrnuta piramida): u lirskoj je pjesmi najčešće najvažniji posljednji stih.

Vanjska kompozicija: grafički raspored stihova, vrsta/vrste stiha, vrsta/vrste strofe, rima...

Unutarnja kompozicija: ključni motivi, raspored i povezanost motiva...

LIRSKA PJESMA (UJEDINJENO ŠTO? I KAKO?)

PJESNIČKI JEZIK gradi se osobitim izborom riječi, izraza, rečenica i stilskih izražajnih sredstava. Njime se stvara jedinstven i neponovljiv svijet lirske pjesme – grade se originalne **pjesničke slike**, stvara **ugodaj**, ostvaruje **pjesnički ritam**. Stilski izražajna sredstva dijele se u četiri skupine.

GLASOVNE (ZVUČNE) FIGURE	FIGURE KONSTRUKCIJE (SINTAKTIČKE FIGURE)	FIGURE RIJEČI (TROPI)	FIGURE MISLI
<ul style="list-style-type: none"> • asonanca • aliteracija • onomatopeja • anafora • epifora • simploka • anadiploza 	<ul style="list-style-type: none"> • inverzija • elipsa • asindeton • polisindeton • retoričko pitanje 	<ul style="list-style-type: none"> • metafora • metonimija • sinegdoha • epitet • personifikacija • eufemizam • alegorija • simbol 	<ul style="list-style-type: none"> • poredba • antiteza • hiperbola • litota • gradacija • ironija • oksimoron • paradoks

PJESNIČKI RITAM razlikuje se od ritma svakodnevnoga govora – njime se poezija na neki način približava glazbi. U stvaranju pjesničkoga ritma sudjeluju svi elementi lirske pjesme: odabir riječi, stilski izražajna sredstva (posebice ona utemeljena na ponavljanju i sugestivnosti glasova, riječi i izraza), podjela stihova u strofe, rima i dr.

Pjesnički ritam ostvaruje se na različite načine:

- osobitim izborom riječi (asocijativnost)
- rasporedom riječi unutar stiha
- različitim tipovima ponavljanja (glasova, riječi, izraza, rečenica...)
- uporabom stilskih figura
- uporabom (ili odsutnošću) interpunkcije
- rimom
- grafičkim rasporedom stihova
- prenošenjem misli iz stiha u stih ili iz strofe u strofu (**prebacivanjem** jedne riječi u novi stih, **opkoračenjem** – prenošenjem više riječi u novi stih ili **prijenosom** – postupkom kojim se rečenica prenosi iz jedne strofe u drugu).

LIRSKI TEKST (lirska pjesma)

FIGURE DIKCIJE

ASONANCA – ponavljanje samoglasnika u riječi, stihu ili rečenici.

*Olovne i teške snove snivaju
Oblaci nad tamnim gorskim stranama.*

ALITERACIJA – ponavljanje suglasnika ili suglasničkih skupina u susjednim riječima.

*Iza mokrih njiva magle skrivaju
Kućice i toranj; sunce u ranama
Mre i motri...*

ONOMATOPEJA – glasovima se oponašaju zvukovi iz prirode, životinjsko glasanje, zvukovi strojeva i naprava i sl.

Klokoće vrelo, more pjeni se i krkoči...

ANAFORA – ponavljanje jedne ili više riječi **na početku** nekoliko uzastopnih stihova.

*Čemu iskren razum koji zdravo sudi,
Čemu polet duše i srce koje sniva,
Čemu žar, slobodu i pravdu kada žudi,
Usred kukavica čemu krepost diva?*

EPIFORA – ponavljanje jedne ili više riječi **na kraju** nekoliko uzastopnih stihova.

*O, kako je teško na tuđem pragu zvoniti,
na sprovodu samoga sebe kako je žalosno zvoniti.*

SIMPLOKA – ponavljanje jedne ili više riječi **na početku i na kraju** nekoliko uzastopnih stihova.

*... hoće li naći tijelo moje i grebotine moje?
Hoće li naći raščupane usne i raskidano tijelo moje?*

ANADIPLOZA – jedna ili više riječi **s kraja jednoga stiha** ponavlja se **na početku idućega** stiha.

*Imao sam srce, djetinjasto srce,
Srce koje boli, boli tako jako!*

FIGURE KONSTRUKCIJE

INVERZIJA – poredak riječi ili izraza drukčiji od gramatičkoga.

*I znaj da Sin tvoj putuje
dolinom svijeta turobnom
po trnju i po kamenju.*

ELIPSA – iz rečenične cjeline izostavljaju se pojedine riječi, ali se smisao i dalje može razabrati.

*Na vješalima. Suha kao prut.
Na uzničkome zidu. Zidu srama.*

RETORIČKO PITANJE – postavlja se pitanje, a na njega se ne očekuje odgovor.

*Čemu iskren razum koji zdravo sudi,
Čemu polet duše i srce koje sniva,
Čemu žar, slobodu i pravdu kada žudi,
Usred kukavica čemu krepost diva?*

ASINDETON – nizanje riječi, skupina riječi ili rečenica **bez veznika**.

*Vedro nebo, vedro čelo,
Blaga prsa, blage noći,
Toplo ljeto, toplo djelo,
Bistre vode, bistre oči.*

POLISINDETON – nizanje veznika bez gramatičke potrebe.

*I biti slab, i nemoćan,
i sam bez igdje ikoga,
i nemiran, i očajan.*

FIGURE RIJEČI (TROPI)

METAFORA – preneseno značenje gradi **prema sličnosti**.

*Moj prijatelju, mene više nema.
Al nisam samo **zemlja**, samo **trava**.*

METONIMIJA (zamjena imena) – preneseno značenje gradi **prema stvarnim odnosima**.

*Jer **knjiga** ta, što držiš je u ruci,
Samo je dio mene koji spava.*

(knjiga = stihovi, pjesništvo)

SINEGDOHA – jedna se riječ zamjenjuje drugom tako da se uzima **dio umjesto cjeline** ili jednina umjesto množine.

*Sto **desnica** na te riječi
Oružja se manu ljuta.*

(desnica = ratnika)

EUFEMIZAM – pravi se pojam zamjenjuje blažim izrazom.

Moj prijatelju, mene više nema.

(nema = umro je)

EPITET – riječ (pridjev) koja se dodaje imenici radi stvaranja što potpunije predodžbe i izazivanja emocionalnoga dojma.

*Oni imaju **visoka** čela, **vijorne** kose, **široke** grudi.*

PERSONIFIKACIJA – ljudske osobine daju se životinjama i biljkama, prirodnim pojavama, stvarima, apstraktnim pojavama i sl.

*I što god bliže stižem, sve glasnije **viču**
nebrojene užarene **opeke***

ALEGORIJA – metafora produžena na djelo u cjelini. Riječi su upotrijebljene u prenesenom značenju, a pravi smisao otkriva se tek ako određene slike u cjelini zamijenimo pojmovima.

Basna o gavrani i lisici = priča o tome kako lukavi ljudi mogu prevariti naivne željne pohvale i slave.

SIMBOL – zamjenjivanje neke riječi, pojave ili pojma njegovom uvjetnom, alegorijskom oznakom.

Individualni simbol – cvrčak kao pjesnik u pjesmi Vladimira Nazora *Cvrčak*.

FIGURE MISLI

POREDBA – nešto se s nečim uspoređuje na temelju zajedničkih osobina.

*Sitni cvrčak sjetno cvrči jasan,
kao srebren vir.*

ANTITEZA – posebna vrsta poredbe zasnovana na suprotnosti.

Ne hvatam ništa, a svijet čitav grlim.

HIPERBOLA – preuveličavanje radi naglašavanja emocionalnoga stava.

U utrobi se mojoj ljuljuška more tamno.

LITOTA – svjesno slabljenje izraza: izraz koji se rabi suprotan je ili slabiji od onoga na koji se stvarno misli.

To je neistina. (smisao: To je laž.)

GRADACIJA – postupno pojačavanje ili slabljenje početne predodžbe.

*I nema **sestre** ni **brata**,
i nema **oca** ni **majke**,
i nema **drage** ni **druga**.*

IRONIJA – izražavanje putem suprotnosti (misli se suprotno od onoga što se kaže).

Zlatna metoda! Cjelovom tijekom shvatiste život!

OKSIMORON – novi pojam stvara se spajanjem dvaju protuslovnih pojmova: *mrtvi život, javna tajna, zimsko ljetovanje*.

PARADOKS – izriče se misao koja je u sebi naizgled protuslovnost ili suprotna općemu mišljenju: *Znam da ništa ne znam*.

II. KAKO NAPISATI ŠKOLSKI ESEJ

Sastavnice za vrednovanje školskoga eseja

Prije pisanja školskoga eseja potrebno je dobro poznavati **sastavnice prema kojima se školski esej vrednuje (ocjenjuje)**, odnosno razumjeti što se i kako treba napisati u školskome eseju.

Školski esej vrednuje se prema ljestvici za bodovanje školskoga eseja, koja ima tri sastavnice:

- A. poznavanje i razumijevanje književnoga teksta (A1 - A5)
- B. povezanost teksta (B1 - B3)
- C. upotreba standardnoga hrvatskog jezika (C1 - C3).

OZNAKA	SASTAVNICA		OPIS SASTAVNICE
A	Poznavanje i razumijevanje književnoga teksta	A1	prepoznati obilježja polaznoga teksta / tekstova
		A2	navesti ključne sadržajne podatke i strukturu djela u cjelini
		A3	razumjeti i analizirati polazni tekst i povezati ga s djelom u cjelini
		A4	potkrijepiti tvrdnje
		A5	iznijeti stavove, obrazložiti ih i potkrijepiti, izvesti zaključak te pritom potvrditi svoje ukupno čitateljsko iskustvo kao i razumijevanje konkretnoga (zadanoga) teksta
B	Povezanost teksta	B1	sadržajno oblikovanje
		B2	smislenost i logičnost
		B3	prikladan stil
C	Upotreba standardnoga hrvatskog jezika	C1	sintaktička točnost
		C2	pravopisna točnost
		C3	morfološka točnost
		C4	leksička točnost

(Hrvatski jezik. Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2021./2022. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja)

OZNAKA	SASTAVNICA		OPIS SASTAVNICE
A	Poznavanje i razumijevanje književnoga teksta	A1	prepoznati obilježja polaznoga teksta / tekstova
		A2	navesti ključne sadržajne podatke i strukturu djela u cjelini
		A3	razumjeti i analizirati polazni tekst i povezati ga s djelom u cjelini
		A4	potkrijepiti tvrdnje
		A5	iznijeti stavove, obrazložiti ih i potkrijepiti, izvesti zaključak te pritom potvrditi svoje ukupno čitateljsko iskustvo kao i razumijevanje konkretnoga (zadanoga) teksta

Odgovarajući na smjernice za pisanje školskoga eseja, potrebno je pokazati poznavanje i razumijevanje polaznoga ulomka / ulomaka, ali i ispitnoga djela u cjelini. Stoga smo u kratkim crtama razradili temeljne smjernice i naveli što se od vas očekuje kao odgovor na ovu sastavnicu.

A1: PREPOZNATI OBILJEŽJA POLAZNOGA TEKSTA / TEKSTOVA

SMJERNICA: Smjestiti djelo u kontekst razdoblja kojemu pripada.

Djelo je potrebno smjestiti u književnopovijesno razdoblje kojemu pripada i odrediti trajanje toga razdoblja ili navesti (približnu) godinu kad je djelo nastalo. Uz vremensku odrednicu mogu se navesti najvažnija obilježja razdoblja ili obilježja djela kojima ono zauzima posebno mjesto u tome razdoblju.

PRIMJER: Djelo pripada antičkoj/klasičnoj književnosti koja traje od 8. st. pr. Kr. kad nastaju Homerovi epovi *Ilijada* i *Odiseja* do 476., odnosno do pada Zapadnoga Rimskog Carstva. U starogrčkoj književnosti tragedija zauzima središnje mjesto, a tema se uzima najčešće iz mitologije.

SMJERNICA: Smjestiti polazni tekst u kontekst djela kojemu pripada.

Ova se smjernica obično veže uz prethodnu. Kad ste djelo smjestili u kontekst razdoblja, potrebno je polazni tekst smjestiti u kontekst djela, odnosno odrediti kojemu dijelu romana, pripovijetke ili drame pripada (primjerice, početni, središnji ili završni dio). Usto dobro je navesti ključni događaj / događaje na temelju kojih se to može zaključiti te odrediti zašto su oni važni za daljnji razvoj radnje.

PRIMJER: U tekstu iz tragedije *Antigona* (uvodni dio) saznaje se o Antigoninim namjerama i Izmeninu stavu o Kreontovoj naredbi, što će odrediti daljnji tijek događaja.

SMJERNICA: Predstaviti poetiku određenoga autora.

Predstaviti poetiku određenoga autora znači navesti i objasniti bitna obilježja njegova stvaralaštva: teme, ključne motive, stil te posebnosti njegova književnoga opusa.

Ako je riječ o **usporednome eseju**, u ovoj se smjernici od pristupnika može tražiti da predstavi poetike obaju djela ili da usporedi poetike dvaju djela. U tome slučaju važno je da pristupnik uočava sličnosti i razlike između poetika zadanih djela.

A2: NAVESTI KLJUČNE SADRŽAJNE PODATKE I STRUKTURU DJELA U CJELINI

SMJERNICA: Portretirati lik i prikazati odnose među likovima.

U eseju treba pokazati poznavanje i razumijevanje djela u cjelini: to znači da je potrebno navesti samo one podatke vezane uz portret lika koji su važni (ključni) za to djelo. Dakle, nikako ne treba prepričavati djelo, već treba obrazložiti ponašanje likova i odnose među njima na temelju kojih se može zaključiti da poznajete i razumijete problematiku i smisao književnoga djela.

PRIMJER: Antigona kao tragička junakinja – potrebno je navesti njezino moralno stajalište, pokretače njezinih postupaka, staviti je u suodnos s Izmenom i Kreontom (navesti i događaje), njezinu tragičku krivnju i sl.

U **usporednome eseju** u ovoj se smjernici može tražiti usporedba dvaju likova, a pristupnik će ih usporediti uočavajući sličnosti i razlike, stavljajući ih u suodnos.

PRIMJER: Uspoređujući Gregora Samsu i Meursaulta, uočava se da obojica razmišljaju o svojoj majci, ali Gregor je obziran prema svojoj majci, zabrinut je za njezino zdravlje i želi joj ugoditi, dok Meursault ne pokazuje osjećaje prema majci.

SMJERNICA: Predstaviti strukturu djela.

Važno je voditi računa o tome kojemu književnom rodu i kojoj književnoj vrsti pripada polazni tekst i u skladu s tim objasniti njegovu strukturu.

Ovisno o tome kako je formulirana smjernica za pisanje eseja, u strukturu djela ulaze svi elementi koji zajedno čine jedinstvenu umjetničku cjelinu: primjerice, za pripovjedno djelo to su **tema, motivi, ideja, kompozicija, fabula, likovi, oblici pripovijedanja, jezik i stil.**

A3: RAZUMJETI I ANALIZIRATI POLAZNI TEKST I POVEZATI GA S DJELOM U CJELINI

Znate li što znači interpretirati polazni tekst?

- Interpretirati djelo znači **tumačiti književno djelo** s obzirom na smisao njegovih pojedinih **dijelova unutar cjeline**, ali i s obzirom na **cjelinu djela**. Dakle, u interpretaciji ćete otkrivati smisao i značenje **polaznoga teksta**, ali i postupke kojima se autor služio da bi svojem tekstu u cjelini dao oblik i smisao.
- Uz **tematsku i problemsku razinu** nikako se ne smije zaboraviti analizirati polazni tekst i na **stilskoj** razini.

Znate li što znači usporediti polazne tekstove?

- Uspoređivanjem polaznih tekstova trebate prepoznati njihove zajedničke značajke, ali i ona obilježja po kojima se razlikuju. Posebno obratite pozornost na to kojoj **književnoj vrsti** pripadaju polazni tekstovi, koja im je **tema**, kakvim se **književnim postupkom** poslužio pojedini autor te koja je **ideja** pojedinih tekstova.
- Dakako, i u ovome slučaju polazne tekstove valja usporediti na svim **trima razinama: tematskoj, problemskoj i stilskoj razini.**

A4: POTKRIJEPITI TVRDNJE

Znate li kako ćete potkrijepiti svoje tvrdnje?

Svoje tvrdnje možete potkrijepiti na dva načina: citiranjem i parafraziranjem.

- **Citirati** znači **doslovno navesti** riječi ili rečenice iz polaznoga teksta.
- **Parafrazirati** znači **svojim riječima prepričati** neki dio iz polaznoga teksta ili iz djela u cjelini.

Važno je da se citatima i/ili parafrazama potkrepljuju razmišljanja, tvrdnje ili zaključci koje navodite u eseju.

Treba voditi računa i o tome da se ista misao ne ponavlja, odnosno da istu misao ili tvrdnju ne navodite najprije kao parafrazu, a zatim ponovno kao citat.

Koliko je citata potrebno navesti u eseju?

Broj citata nije propisan, ali u esejskome zadatku navodi se da svoje odgovore valja potkrijepiti. Važno je pritom da svaka potkrepa (citat ili parafraza) bude funkcionalna i da doista potkrepljuje tvrdnje, stavove ili razmišljanja. Ponekad je za to dovoljno nekoliko riječi, ponekad jedna do dvije rečenice, a ponekad i tri ili više rečenica.

PRIMJER: Želite li potkrijepiti tvrdnju da je Antigona spremna pokopati svojega mrtvog brata bez obzira na posljedice, dovoljan je citat od nekoliko riječi.

TVRDNJA - Antigona je spremna pokopati svoga brata bez obzira na Kreontovu zabranu i bez obzira na posljedice, ona je zbog toga čak i spremna	CITAT - „u grob leć“.
---	-----------------------

Prilikom citiranja treba paziti da su citati **funkcionalni**, tj. da se njima potkrepljuje tvrdnja. Citati su nefunkcionalni:

- ako **ne postoji smislena povezanost teksta i citata**, odnosno ako ništa ne dokazuju
- ako se **citira ista, već prije iskazana misao**
- ako su **predugi**, ako se **nižu jedan za drugim** ili ako se gotovo **cijeli tekst** eseja sastoji uglavnom od citata.

**A5: IZNIJETI STAVOVE, OBRAZLOŽITI IH I POTKRIJEPITI, IZVESTI ZAKLJUČAK
TE PRITOM POTVRDITI SVOJE UKUPNO ČITATELJSKO ISKUSTVO
KAO I RAZUMIJEVANJE KONKRETNOGA (ZADANOGA) TEKSTA**

SMJERNICA: Povezati temu ulomka ili djela u cjelini sa svojim čitateljskim iskustvom.

Važno je pažljivo pročitati smjernicu jer se od pristupnika može tražiti da poveže samo **temu polaznoga teksta** sa svojim čitateljskim iskustvom ili pak da **temu djela u cjelini** poveže s čitateljskim iskustvom.

PRIMJER: Tema obiteljskih odnosa povezuje roman *Posljednji Stipančići* i pripovijetku *Preobražaj* (djela u cjelini).

SMJERNICA: Aktualizirati temu ili određeni problem povezan s književnim djelom.

Tom se smjernicom od pristupnika traži smještanje teme ili određenoga problema u kontekst današnjega vremena i prepoznavanje njihove svestremenosti i univerzalnosti.

PRIMJER: Ljudi se i danas, kao i u ranijim razdobljima, sukobljavaju zbog vlasti, različitih etičkih normi ili shvaćanja osobne slobode. Dakle, i danas su aktualne mnoge teme koje su u svojim djelima obradili autori iz različitih književnih razdoblja.

Area with horizontal dotted lines for writing.

**B
I
L
J
E
Š
K
E**

SASTAVNICA B: Povezanost teksta

B	Povezanost teksta	B1	sadržajno oblikovanje
		B2	smislenost i logičnost
		B3	prikladan stil

B1: SADRŽAJNO OBLIKOVANJE TEKSTA

Iako u esejskome zadatku stoji napomena da je potrebno odgovoriti na sve smjernice, ali da se ne morate držati njihova redoslijeda, najbolje je napisati esej **sljedeći raspored** smjernica.

- Odgovarajući na **prvu smjernicu**, oblikuje se **uvodni dio eseja**, a najčešće se traži predstavljanje autorove poetike.
- Odgovor na **posljednju smjernicu** čini **završni dio eseja**, tj. zaključak, u kojemu se često traži iznošenje stavova s obrazloženjem, iznošenje osobnoga čitateljskog ili životnog iskustva, aktualizacija književnoga djela ili pak povezivanje književnoga djela i svijeta u kojem živimo.
- Sve **ostale smjernice**, tj. one između prve i posljednje, pomoći će vam u oblikovanju **središnjega dijela eseja**.

No, nije dovoljno samo odgovarati na zadane smjernice, već je iznimno važno svoje tvrdnje i potkrepljivati citirajući ili parafrazirajući polazni tekst, odnosno književno djelo u cjelini. Tako će se dobiti tekst s uvodom, razradom i zaključkom, **sadržajno i grafički oblikovan u tri dijela**.

B2: SMISLENOST I LOGIČNOST TEKSTA

Izraz **smislenost i logičnost teksta** znači da rečenica, a onda i manji dijelovi teksta i cijeli tekst (diskurs), trebaju biti smisljeno i logički povezani.

- **SMISLENOST**: Rečenica treba biti jasna – nije dovoljno da bude samo gramatički pravilno oblikovana jer i takva rečenica može biti bez smisla.
- **LOGIČNOST**: Rečenice trebaju **logički proizlaziti jedna iz druge** tako da se nadovezuju u analizi i tumačenju polaznoga teksta, usporednoj raščlambi ili raspravljanju o određenoj problematici povezanoj s esejskim zadatkom.

Pritom je važno **izbjegavati ponavljanja** (istu misao vrtjeti više puta ili je provlačiti cijelim tekstom) i **prepričavanja**, bilo da je riječ o prepričavanju polaznoga teksta ili djela u cjelini.

Rečenice ne smiju biti ni prekratke ni preduge – rečenica treba biti duga taman toliko da se vaša misao može jasno i nedvosmisleno razumjeti.

Uvodni dio i zaključak ne bi smjeli biti oblikovani samo u jednoj rečenici.

Također, treba izbjegavati uvođenje pojmova izvan konteksta, odnosno bez povezanosti s temom polaznoga teksta (npr. imena likova, dijelove fabule, događaje i sl.).

B3: PRIKLADAN STIL

Pisati prikladnim stilom znači ponajprije pisati **hrvatskim standardnim jezikom** u koji ne ulaze elementi razgovornoga stila (*bus, cura*), elementi administrativnoga stila (*iz tog razloga*), dijalektizmi (*komšija, kantun, hiža*), riječi neprimjerene uljuđenoj komunikaciji i sl. Taj stil ne dopušta ni isticanje potkrepa (citata, parafraza) tako da se navodi: *potkrepljujem citatom, potkrepljujem parafrazom, citiram, slijedi citat* itd.

SASTAVNICA C: Upotreba standardnoga hrvatskog jezika

C	Upotreba standardnoga hrvatskog jezika	C1	sintaktička točnost
		C2	pravopisna točnost
		C3	morfološka točnost
		C4	leksička točnost

Budući da se odnosi na jezičnu normu, ovu smo sastavnicu razradili u obliku podsjetnika na kraju radne bilježnice.

Dokazivanje (primjeri)

U školskome eseju misao se razvija logički, a u tekstu se pojavljuju tvrdnje koje je potrebno obrazložiti i dokazati. Navest ćemo nekoliko tvrdnji o Meursaultu, glavnome liku romana Alberta Camusja *Stranac*, a zatim i nekoliko argumenata kojima dokazujemo točnost postavljenih tvrdnji. Takvim se postupkom (tvrdnja + argumentacija) možete poslužiti u bilo kojemu ispitnom djelu za školski esej.

1. POSTAVLJANJE TVRDNJE

- 1 *Meursault je čovjek bez osjećaja.*
- 2 *Meursault se ne kaje zbog zločina koji je počinio.*
- 3 *Meursault je pravedno osuđen na smrtnu kaznu.*

2. ARGUMENTACIJA (izlaganje argumenata, tj. dokazivanje točnosti postavljene tvrdnje)

1 *Meursault je čovjek bez osjećaja.*

Obrazloženje: Zašto je tvrdnja točna?

- Meursault nije plakao na pogrebu svoje majke.
- Meursault je zaspao tijekom bdjenja u ubožnici.
- Meursault nije pokazao da mu je žao kad je ubio Arapina.

2 *Meursault se ne kaje zbog zločina koji je počinio.*

Obrazloženje: Zašto je tvrdnja točna?

- Meursault ne osjeća grižnju savjesti zbog toga što je učinio.
- Meursault ne poznaje značenje pojma »odgovornost« jer smatra da se sve u svijetu odvija slučajno.
- Meursault ne poznaje moralne kategorije: on lažno svjedoči, zabavlja se iako mu je majka umrla nekoliko dana ranije i sl.

3 *Meursault je nepravedno osuđen na smrtnu kaznu.*

Obrazloženje: Zašto je tvrdnja točna?

- Meursault je ubio čovjeka. Ako je on nekome oduzeo život, to ne znači da se društvo treba ponašati poput njega.
- Čovjek se može promijeniti. Okolnosti u kojima se počinio ubojstvo nisu uvijek iste: stoga treba razlikovati »slučajne ubojice« poput Meursaulta i ubojice koji planiraju ubojstva i onda ih izvrše. Ali bez obzira na to je li riječ o prvima ili drugima, konačna kazna ne smije biti smrtna kazna, već doživotni zatvor.
- Čovjek, kao ni institucije koje predstavljaju državnu zajednicu, nikad nema pravo oduzeti život drugomu čovjeku. Na taj se način stavlja u poziciju nadređenoga autoriteta (više sile, Boga), a to nije u skladu s istinom jer je, u konačnici, samo čovjek kao i svaki drugi.

P
R
I
M
J
E
R
I

B
I
L
J
E
Š
K
E

Oblikovanje teksta

- Kad pročitate esejski zadatak, tj. polazni tekst i smjernice za oblikovanje školskoga eseja, napišite natuknice kojima ćete odgovoriti na postavljene smjernice. Te će vam natuknice biti polazište za pisanje **koncepta** (radne verzije) školskoga eseja.
- Rad na konceptu predstavlja sljedeću fazu: radnu verziju eseja treba pretvoriti u **konačnu verziju**, a to se postiže dopunom novim informacijama, raspodjelom sadržaja na kompozicijske dijelove, unošenjem citata i sl. Kad smo sve to završili, esej treba oblikovati u vezani tekst, tj. natuknice treba pretvoriti u smislene, logički povezane rečenice.
- Završnu (konačnu) verziju eseja potrebno je prepisati na list za čistopis.

U sljedećem podsjetniku navedeni su ključni koraci za **oblikovanje teksta** školskoga eseja.

OBLIKOVANJE TEKSTA

- 1 Oblikujte na temelju natuknica **koncept**, odnosno nacrt svojega eseja. Provjerite trebate li nešto dodati, odnosno ukloniti te jasno razgraničite svaki kompozicijski dio (uvodni, središnji, završni).
- 2 Napišite na temelju koncepta **vezani tekst**: svaku natuknicu pretvorite u rečenicu ili rečenice, a načinjene rečenice povežite u tekst služeći se znanjem o linearnoj tekstnoj vezi, konektorima (u tablici) i modifikatorima. Tako ćete načiniti radnu verziju školskoga eseja.

KONEKTORI	suprotnost	<i>a, no, ali, međutim, naprotiv, nasuprot tomu, za razliku od toga...</i>
	zaključivanje	<i>dakle, prema tome, jednom riječju...</i>
	objašnjavanje	<i>bolje rečeno, drugim riječima, odnosno, naime, to jest, točnije rečeno...</i>
	dodavanje	<i>k tome, usto, osim toga...</i>
	vremenski odnos	<i>tada, onda, kasnije, zatim, poslije toga...</i>
	prostor	<i>ovdje, tamo, tu, na tome mjestu...</i>
	uvjet	<i>inače, u tome slučaju...</i>
	dopuštanje	<i>svejedno, unatoč tomu, ipak...</i>
	način	<i>tako, na taj način...</i>

- 3 Pročitajte svoju radnu verziju.
  - Ispravite svaku uočenu sadržajnu pogrešku ili nelogično oblikovanu rečenicu.
  - Ako ste upotrijebili neku riječ iz žargona ili kolokvijalnoga govora, zamijenite je riječju iz standardnoga jezika.
  - Provjerite jesu li vam sve riječi pravopisno točne. Ispravite svaku pogrešno napisanu riječ.
  - Provjerite jeste li negdje prekršili gramatičku normu. Ispravite pogreške.
  - Provjerite jeste li negdje prekršili sintaktičku normu. Ispravite pogreške.

leksička norma

pravopisna norma

gramatička i sintaktička norma

- 4 Kad ste ispravili sve uočene pogreške, napišite čistopis svojega školskog eseja.

ESEJSKI ZADATCI ZA SAMOSTALNO PISANJE

Interpretacijski školski esej

- Sofoklo, *Antigona*
- Fjodor Mihajlovič Dostojevski, *Zločin i kazna*
- Antun Branko Šimić, *Povratak*

Usporedni interpretacijski školski esej

- Charles Baudelaire, *Neprijatelj* -
Dobriša Cesarić, *Kronos*
- Franz Kafka, *Preobražaj* -
Albert Camus, *Stranac*
- Miroslav Krleža, *Gospoda Glembajevi* -
Miroslav Krleža, *Povratak Filipa Latinovicza*

INTERPRETACIJSKI ŠKOLSKI ESEJ

Pozorno pročitajte upute i zadani tekst, nakon kojega slijede smjernice za pisanje školskoga eseja.

Upute

- Školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu s **uvodom, razradom i zaključkom**.
- Pazite da esej bude **pravopisno i gramatički točan**.
- U svoj školski esej morate **uvrstiti sve smjernice**.
- **Redoslijed ponuđenih smjernica** ne obvezuje vas u oblikovanju školskoga eseja.

Sofoklo, *Antigona*

Antigona

Izmena dušo, sestrice mi rođena,
Zar znadeš za zlo koje, što rad Edipa,
Od Zeusa u životu još ne snađe nas?

(...)

Pa i sad kakvu opet - kažu - zapovijed
Kralj ovčas izda gradu, cijelom narodu?
(...)

Pa ne počasti l' Kreont nama od braće,
Gle grobom jednog, drugome ga zakratí?
Eteokla ti nam - tako kažu - u zemlju
On sahrani po pravdi pravoj, zakonu,
Da ondje dolje mrtvi njega štuje svijet.
Za mrtva opet Polinika, jadnu smrt
Što nađe, građanima, kažu, naredi
Da grob mu nitko ne spremi nit zakuka;
Bez groba, suza neka pticam' pusti ga,
Što hrane željne plijenak slatki vrebaju.
Da, tako, kažu, dobri Kreont tebi to
I meni - jest, i meni, velim - oglasi
I doć će amo jasno javit onome,
Tko ne zna još; i nije malo do toga mu,
Već učini l' tko tako što, njeg čeka smrt,
Pred svijetom će ga kamenovat. Tako je.
A skoro ćeš pokazat, jesi l' od roda
Ti dobra il' od dobrijež se izrodi.

Izmena

A što ću, bolna, ako jeste tako to,
Pomoći ja rješavajuć il' vežuć čvor?

Antigona

Gleđ', hoćeš li ti sa mnom dijelit muku, trud?

Izmena

U kakvoj opasnosti? Što to zamisli?

Antigona

Uz moju pomoć hoćeš li mrtvacu dić?

Izmena

Pa kopat misliš njega mimo zabranu?

Antigona

Da, moga i tvoga brata -, ako nećeš ti,
Jer izdajnicom mene neće bijedit svijet.

Izmena

Oj jadnice! Pa makar Kreont zabrani?

Antigona

Al' prava nema moje meni branit on.

Izmena

(...)

Gle smrt nas čeka, ako protiv zakona
Mi pogazimo volju il' vlast kraljevsku.
Al' na pameti imat treba: ženske smo,
S muškarcima se stoga borit nećemo;
Pa onda jači nama zapovijedaju,
Te slušat nam je to i od tog bolnije.
Ja dakle molim one, što pod zemljom su,
Nek oprostite, jer ovo sila sili me;
A poglavare slušat ću. Ta upet se
Baš preko snage, - nije pamet nikakva.

Antigona

Nit tražim te, nit kad bi htjela pomoć još,
Ta pomoć tvoja meni draga bila bi.
Al' sudi, kako hoćeš, ja ću onoga
Sahrani! S takva djela dika mi je mrijet,
Jer draga do njeg - do dragog ću u grob leć,
Učiniv sveti grijeh. Ta dulje sviđat se
Ja svijetu moram onom nego' ovome,
Jer ondje dovijek ću počivat. Sviđa l' se
Onako tebi, zakon božji pogazi!

Smjernice za pisanje školskoga eseja

- Predstavite poetiku djela *Antigona*.
- Portretirajte Antigonu na temelju djela u cjelini.
- Interpretirajte polazni tekst na tematskoj, problemskoj i stilskoj razini.
- Usporedite na temelju čitateljskoga iskustva Antigonine postupke sa sličnim postupcima likova iz drugih književnih djela.
- Potkrijepite svoje tvrdnje citatima i/ili parafrazama iz polaznoga teksta te primjerima iz djela u cjelini.

Handwriting practice lines consisting of 25 horizontal dotted lines.

Handwriting practice lines consisting of 25 horizontal dotted lines.

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

INTERPRETACIJSKI ŠKOLSKI ESEJ

Pozorno pročitajte upute i zadani tekst, nakon kojega slijede smjernice za pisanje školskoga eseja.

Upute

- Školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu s **uvodom, razradom i zaključkom**.
- Pazite da esej bude **pravopisno i gramatički točan**.
- U svoj školski esej morate **uvrstiti sve smjernice**.
- **Redoslijed ponuđenih smjernica** ne obvezuje vas u oblikovanju školskoga eseja.

Fjodor Mihajlovič Dostojevski, *Zločin i kazna*

- Što bih dakle sada, govori! - zapita Raskolnjikov, a digao glavu i zagledao se u Sonju, dok mu je lice bilo grdno unakaženo u očajanju.

- Što da se radi! - uzvikne ona, odskoči sa svoga mjesta, a oči joj se, dosad pune suza, odjednom zablistaju. - Ustani! (Uhvati ga za rame i on ustane, gledajući je skoro u čudu.) Otiđi odmah, ovog časa, stani na raskršće, pokloni se, poljubi najprije zemlju, koju si oskvrnio, a onda se pokloni cijelom svijetu, na sve četiri strane, i reci svima na glas: "Ja sam ubio!" Onda će ti bog opet poslati života. Hoćeš li otići? Hoćeš li otići? - zapitkivala ga je, sva drščući, kao da ju je spopala groznica, a uhvatila ga za obje ruke, krepko ih stisnula i zagledala se ognjenim pogledom u njega.

Raskolnjikov se prenerazi, pa i zaprepasti od nenadanog njenog zanosa.

- Ti to, Sonja, govoriš o robiji, je li? Zar da prijavim sebe? - zapita on mrko.

- Da primiš patnju na sebe i da se njom iskupiš, eto to treba.

- Neću! Neću poći k njima, Sonja.

- A kako ćeš živjeti, kako ćeš živjeti! I čime ćeš živjeti? - klikne Sonja. - Zar i možeš sada? Ta kako ćeš govoriti sada s majkom? (Oh, što će od njih, što će od njih sada biti!) Ali što mi je! Ta ti si već napustio mater i sestru. Već si ih napustio, napustio. Oh, bože! - cikne ona. - Sve on to zna i sam. Ali kako ćeš, kako ćeš proživjeti bez čovjeka? Što će biti sada od tebe?

- Nemoj djetinjari, Sonja - progovori Raskolnjikov tiho. - Što sam ja skrivio njima? Čemu da idem! Što da im rekнем? To je samo priviđenje... Oni i sami tamane ljude na milijune i još to smatraju vrlinom! Varalice su oni i podlaci, Sonja!... Neću otići. I zar da rekнем, da sam ubio, da se nisam usudio uzeti novce, nego sam ih skrio pod kamen? - dometne on s ujedljivom porugom. - Ta oni će me ismijavati i reći će: Glupan si, što nisi uzeo. Kukavica i glupan! Ništa, ništa neće oni razumjeti, Sonja, i nisu ni dostojni, da razumiju. Čemu da idem? Neću otići! Nemoj djetinjari, Sonja...

Smjernice za pisanje školskoga eseja

- Predstavite poetiku djela *Zločin i kazna*.
- Portretirajte Sonju Marmeladovu na temelju djela u cjelini.
- Interpretirajte polazni tekst na tematskoj, problemskoj i stilskoj razini.
- Na temelju čitateljskoga iskustva usporedite Sonju Marmeladovu sa sličnim likovima iz drugih književnih djela.
- Potkrijepite svoje tvrdnje citatima i/ili parafrazama iz polaznoga teksta te primjerima iz djela u cjelini.

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

INTERPRETACIJSKI ŠKOLSKI ESEJ

Pozorno pročitajte upute i zadani tekst, nakon kojega slijede smjernice za pisanje školskoga eseja.

Upute

- Školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu s **uvodom, razradom i zaključkom**.
- Pazite da esej bude **pravopisno i gramatički točan**.
- U svoj školski esej morate **uvrstiti sve smjernice**.
- **Redoslijed ponuđenih smjernica** ne obvezuje vas u oblikovanju školskoga eseja.

Antun Branko Šimić, *Povratak*

Ti i ne slutiš
moj povratak i moju blizinu.

U noći kad šumi u tvom uhu tiha mjesečina
znaj:
Ne koraca mjesečina oko tvoje kuće -
Ja lutam plavim stazama u tvom vrtu.

Kad koracajući cestom kroz mrtvo svijetlo podne
staneš
preplašena krikom čudne tice
znaj:
To krik je moga srca s blizih obala.

I kad kroz suton vidiš crnu sjenku što se miče
s onu stranu mrke mirne vode
znaj:
Ja koracam uspravan i svečan
kao pored tebe

Smjernice za pisanje školskoga eseja

- Smjestite Antuna Branka Šimića u kontekst razdoblja kojemu pripada.
- Predstavite poetiku Antuna Branka Šimića.
- Interpretirajte polazni tekst na sadržajnoj i stilskoj razini.
- Protumačite aktualnost teme polaznoga teksta i usporedite Šimićevu pjesmu s drugim pjesmama slične tematike.
- Potkrijepite svoje tvrdnje citatima i/ili parafrazama iz polaznoga teksta.

Lined writing area with horizontal blue dotted lines.

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

USPOREDNI INTERPRETACIJSKI ŠKOLSKI ESEJ

Pozorno pročitajte upute i zadani tekst, nakon kojega slijede smjernice za pisanje školskoga eseja.

Upute

- Školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu s **uvodom, razradom i zaključkom**.
- Pazite da esej bude **pravopisno i gramatički točan**.
- U svoj školski esej morate **uvrstiti sve smjernice**.
- **Redoslijed ponuđenih smjernica** ne obvezuje vas u oblikovanju školskoga eseja.

Prvi polazni tekst

Charles Baudelaire, *Neprijatelj*

Moja mladost mrkla olujina bješe,
Suncima tek gdje kad svijetlim obasjana,
Pustoš vrtu mome gromovi naniješe
I malo mi osta voća neubrana.

Jesen misli, eto, već dodirnu mene,
Lopate se latit valja koja zape,
Da životu vratim zemlje poplavljene
Gdje rupe duboke ko grobovi zjape.

Tko zna da l' će novo cvijeće mojih snova
Naći na tlu, golom poput pješčanika,
Sok okrepe tajne za cvjetanja nova?

O boli! O boli! Vrijeme život grabi,
A netko nam srce glođe, mračna lika,
I krijepi se našom krvlju, koja slabi!

Drugi polazni tekst

Dobriša Cesarić, *Kronos**

Sat govori: „Ja kucam. Neprekidno i čilo. Vremena ja sam bilo.“

I jednakim se zvukom
Iz utrobe mu javlja
Čas nevolje i slavlja.

I teku, teku, teku
Trenuci koji grade
Sve bolove i nade,

Sva zla, sva očajanja,
Sve strasti, sva čeznuća,
Sve sne, sva nadahnuća.

I tkaju, tkaju, tkaju
Sve zanose nam žarke,
Sve istine i varke.

Nad svime bog je Kronos:
Ko vječni teče vrutak,
A dah mu je trenutak.

On daje, da nam uzme;
On uzima, i daje,
I traje, traje, traje.

Ne dira njegov naš uzdah,
Ni plač, ni nijemi ponos
Ravnodušan je Kronos.

I vječno njime gonjen,
U nevolji il sjaju,
Svak svojem ide kraju.

Sat govori: »Ja kucam
Neprekidno i čilo.
Vremena ja sam bilo.«

*Kronos – bog vremena iz grčke mitologije

Smjernice za pisanje školskoga eseja

- Smjestite Charlesa Baudelairea u kontekst razdoblja kojemu pripada.
- Predstavite poetiku Charlesa Baudelairea.
- Usporedite polazne tekstove na tematskoj, problemskoj i stilskoj razini.
- Usporedite polazne tekstove s književnim tekstovima slične tematike.
- Potkrijepite svoje tvrdnje citatima i/ili parafrazama iz polaznih tekstova.

K
O
N
C
E
P
T

Handwriting practice area consisting of 25 horizontal dotted lines.

Handwriting practice area with horizontal dotted lines.

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

USPOREDNI INTERPRETACIJSKI ŠKOLSKI ESEJ

Pozorno pročitajte upute i zadani tekst, nakon kojega slijede smjernice za pisanje školskoga eseja.

Upute

- Školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu s **uvodom, razradom i zaključkom**.
- Pazite da esej bude **pravopisno i gramatički točan**.
- U svoj školski esej morate **uvrstiti sve smjernice**.
- **Redoslijed ponuđenih smjernica** ne obvezuje vas u oblikovanju školskoga eseja.

Prvi polazni tekst

Franz Kafka, *Preobražaj*

Ali sada su Gretine riječi još jače uznemirile majku, stala je u stranu, ugledala golemu mrku mrlju na cvjetičastoj tapeti te još prije nego što joj je doprlo do svijesti da je to što vidi zapravo Gregor, promuklim glasom uzviknula: »Ah, bože, ah, bože!« i onda raširenih ruku, kao da od svega odustaje, pade na kanape te se više nije micala. (...)

Gregor je sada bio odvojen od majke koja se, možda, njegovom krivnjom, sada nalazila u smrtnoj opasnosti; vrata nije smio otvoriti, ako nije želio prestrašiti i otjerati sestru, koja je morala ostati uz majku; tako nije mogao ništa drugo nego čekati; i, obuzet samopredbacivanjem i brigom, počeo je gmizati, puzeći preko svega: preko zidova, namještaja i stropa, te u svom očaju, kada se već čitava soba počela oko njega okretati, pade nasred velikog stola.

Drugi polazni tekst

Albert Camus, *Stranac*

Danas je mama umrla. Ili možda jučer, ne znam. Dobio sam brzojav iz ubožnice: »Majka preminula. Ukop sutra. S poštovanjem.« Ali, to ništa ne znači. Možda je to ipak bilo jučer. Ubožnica je u Marengu, osamdeset kilometara od Alžira. Krenut ću autobusom u dva sata i stići tamo negdje poslije podne. Tako ću moći probdjeti noć uz pokojnicu, a vratit ću se sutra navečer. Zatražio sam od svoga poslodavca dva dana dopusta, što mi nije mogao odbiti zbog ovakva razloga. Ali, nije mu bilo pravo. Čak sam mu rekao: — Nisam ja tome kriv. — Nije mi ništa odgovorio. Tada sam pomislio da nije trebalo da mu to kažem. Uostalom, nisam se imao zbog čega ispričavati. Zapravo je trebalo da mi on izrazi sućut. Ali, vjerojatno će to učiniti prekosutra, kad budem u crnini. Zasad kao da mama nije ni umrla. A nakon ukopa bit će to nešto svršeno i sve će poprimiti službeniji izraz. Krenuo sam autobusom u dva sata. Bilo je vrlo vruće.

Smjernice za pisanje školskoga eseja

- Predstavite poetiku djela *Preobražaj* i poetiku djela *Stranac*.
- Portretirajte Gregora Samsu i Meursaulta na temelju djela u cjelini.
- Usporedite polazne tekstove na tematskoj, problemskoj i stilskoj razini.
- Na temelju čitateljskoga iskustva usporedite temu polaznih tekstova s književnim djelima slične tematike.
- Potkrijepite svoje tvrdnje citatima i/ili parafrazama iz polaznih tekstova te primjerima iz djela u cjelini.

Handwriting practice area consisting of 25 horizontal dotted lines.

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

USPOREDNI INTERPRETACIJSKI ŠKOLSKI ESEJ

Pozorno pročitajte upute i zadani tekst, nakon kojega slijede smjernice za pisanje školskoga eseja.

Upute

- Školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu s **uvodom, razradom i zaključkom**.
- Pazite da esej bude **pravopisno i gramatički točan**.
- U svoj školski esej morate **uvrstiti sve smjernice**.
- **Redosljed ponuđenih smjernica** ne obvezuje vas u oblikovanju školskoga eseja.

Prvi polazni tekst

Miroslav Krleža, *Gospoda Glembajevi*

LEONE *dugo promatra svoga oca. Tiho i žalosno*: Između nas je uvijek tako bilo od početka! Sve tvoje, od prvoga dana otkako se sjećam, bilo mi je strano: tvoji sapuni, tvoja engleska kolonjska voda, tvoj duhan, tvoji mirisi! Kad si me milovao po kosi, ja sam se uvijek bojao tvog nokta da me ne odere! Sve tjelesno tvoje stajalo je između nas kao zid! Ti si mene još kao dijete sablažnjavao svojim monoklom i ja nikako nisam mogao da shvatim čemu ti nosiš u oku onaj svoj stakleni kotačić? Baš zbog ovog monokla ja nikada nisam mogao da ti vjerujem ništa! Sve je to predstava. Ti predstavljaš bankira Glembaja koji traži formalnu juridičku mogućnost da spere jednu klevetu sa svoje metrese! Kakav élan vital*? Kakvo srce?

(...) Kada bi čovjek zbrojio sve funte što godišnje padaju za njene bistenhaltere i korzete i kozmetiku, mogao bi da nahrani sve siromahe njenog karitativnog Dobrotvornog Ureda. Was sage ich? Das ganze Land könnte sich sattfressen mit dem Geld!** Ta dobrotvorka gazi ljude svojim konjima, a ti tu sanjaš o njenom srcu! Kako je sve to jadno. Čovječe! Ta žena gazi preko egzistencija tako šarmantnozločinački, da tu normalnome čovjeku staje pamet! A ovakav stari gospodin sjedi ovdje s monoklom u oku i pjeva pjesmu o njenom srcu! Jedna infernalna slika! I šta govore ljudi da nema danas šta da se slika? Slikara nema, ali od motivâ sve vrvi kao u paklu! Naslikati bi te trebalo! Ovaj tvoj iracionalni, viši smiješak oko tvoje usne kad govoriš o njoj, to bi trebalo fiksirati! „Tko je ona?“ „Ima li tko uopće pojma tko je ona?“ „I to još ovakav überspannt neurastenik kao tvoj izgubljeni sin?

-----
*élan vital (franc.) - životni polet

**Was sage ich? Das ganze Land könnte sich sattfressen mit dem Geld! (njem.) - Šta kažem? Čitava bi se zemlja mogla do grla nažderati tim novcem!

Drugi polazni tekst

Miroslav Krleža, *Povratak Filipa Latinovicza*

A zatim je počelo dosađivanje s njenim portretom. (...) Da naslika tu papigu s njenim ulošcima i mandarinskom perikom, s njenim umjetnoupletenim bujnim pletenicama, s njenim svijetlim srebrnim ukosnicama, to proždrljivo, pohotno lice s izbočenom gornjom čeljusti, tu sladostrasnu masku, koja ga je rodila, a da ni danas ne zna s kim, on bi trebao da naslika jednu parveniziranu bordelsku madame, koja sjedi pred njim raširenih nogu, prstiju punih prstenja, sa zlatnim lornjonom i zlatnim zubalom, sa svim njenim harnadlama i mastima i grijačima, jednu psihoanalitičku karikaturu trebao bi da baci na platno...

U crnoj svili je tu ženu jedamput davno, prije mnogo godina, neobično intenzivno doživio u onoj čudnoj zlatnoj kavani, kad je čekao na nju čitav dan. Onda je tu ženu prvi put ugledao umornu i staru, a danas, trideset i četiri godine poslije onoga događaja, on je mnogo umorniji i stariji od nje. I koliko god to nije odgovaralo stvarnosti, ona njegova davna spoznaja da je njeno lice klaunsko, bijelo, kao brašnom namazano, sve je više dolazila do izražaja pod njegovim kistom, što je dublje ulazio u sliku. Njeno mačkasto kreveljenje, prenavljanje, njena namještena ljubaznost, protuprirodan, izvještačen smijeh, njena lažljiva pretvorljivost i namještena katolička trećoredaška skromnost, sve su to bile duhovne naslage u koje je prodirao snimajući masku te žene u crnoj svili pred sobom, kao da je posmrtna. Pod osnovnim potezom njegove ruke ostala je ta blijeda maska kao podloga blijedog klaunskog obraza u crnoj svili sa starinskim brošom. Zarezi oko usana neobično strastveni, oči žive, velike, upale, goruće, a pod tim tamnim očima umorni podočnjaci, kao sjenke poroka. A iza toga jedno umorno lice, nenaravno, neprirodno, lažno, lice zapravo majmunsko, neobične, zgužvane, nervozne fiziognomije.

Smjernice za pisanje školskoga eseja

- Predstavite poetiku djela *Gospoda Glembajevi*.
- Portretirajte Leonea Glembaja na temelju djela u cjelini.
- Usporedite polazne tekstove na tematskoj, problemskoj i stilskoj razini.
- Usporedite temu polaznih tekstova s književnim tekstovima slične tematike.
- Potkrijepite svoje tvrdnje citatima i/ili parafrazama iz polaznih tekstova te primjerima iz djela u cjelini.

K
O
N
C
E
P
T

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

Ljestvica za bodovanje školskoga eseja

Školski esej vrednuje se prema ljestvici za bodovanje školskoga eseja, koja ima tri sastavnice:

- A. poznavanje i razumijevanje književnoga teksta (A1 - A5)
- B. povezanost teksta (B1 - B3)
- C. upotreba standardnoga hrvatskog jezika (C1 - C3).

OZNAKA	SASTAVNICA		OPIS SASTAVNICE	BROJ BODOVA	UDIO SASTAVNICE
A	Poznavanje i razumijevanje književnoga teksta	A1	prepoznati obilježja polaznoga teksta / tekstova	2	50%
		A2	navesti ključne sadržajne podatke i strukturu djela u cjelini	4	
		A3	razumjeti i analizirati polazni tekst i povezati ga s djelom u cjelini	6	
		A4	potkrijepiti tvrdnje	4	
		A5	iznijeti stavove, obrazložiti ih i potkrijepiti, izvesti zaključak te pritom potvrditi svoje ukupno čitateljsko iskustvo kao i razumijevanje konkretnoga (zadanoga) teksta	4	
B	Povezanost teksta	B1	sadržajno oblikovanje	1	15%
		B2	smislenost i logičnost	4	
		B3	prikladan stil	1	
C	Upotreba standardnoga hrvatskog jezika	C1	sintaktička točnost	4	35%
		C2	pravopisna točnost	6	
		C3	morfološka točnost	2	
		C4	leksička točnost	2	

Situacije u kojima se esej neće bodovati

Školski esej neće se vrednovati:

- ako nema dovoljan broj riječi (dopušteno je odstupanje do 10 % od zadanoga broja riječi, tj. od najmanje 400 riječi)
- ako se pristupnik nepristojno izražava
- ako pristupnik nije napisao tekst u obliku školskoga eseja
- ako pristupnik crta ili ilustrira na listu za školski esej
- ako pristupnik nije odgovorio na zadatak za školski esej
- ako je rukopis potpuno nečitak
- ako je esej napisan velikim tiskanim slovima
- ako se pristupnik potpisao punim imenom i prezimenom.

(PREMA: **Hrvatski jezik**. Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2021./2022. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja)

JEZIČNA NORMA U ŠKOLSKOME ESEJU

Autori, djela, književnopovijesna razdoblja
(pravopisna norma)

Uporaba i pisanje zamjenica

Uporaba i pisanje prijedloga

Najčešće pogreške u uporabi veznika

Leksička norma

Autori, djela, književnopovijesna razdoblja

- 1 U sklonidbi **muških imena i prezimena** sklanjaju se **oba dijela** imenske formule (ime i prezime): *Ranko Marinković, Ranka Marinkovića, Ranku Marinkoviću; Charles Baudelaire, Charlesa Baudelairea, Charlesu Baudelaireu.*
- 2 Nazivi **književnopovijesnih razdoblja** i pridjevi izvedeni iz tih naziva pišu se malim početnim slovom: *antika, realizam, avangarda; antički, realistički, avangardni.*
- 3 **Posvojni pridjevi koji se tvore od vlastitoga imena** sufiksima **-ov, -ev, -in, -ljev** pišu se **velikim početnim slovom** (*Sofoklov, Kreontov, Hamletov, Ujevićev, Krležin, Antigonin, Sonjin, Marmeladovljev, Raskoljnikovljev*), a sklanjaju se kao **neodređeni pridjevi**. Lakše ćete zapamtiti sklonidbu neodređenih pridjeva ako znate da pridjev u većini padeža dobiva isti nastavak kao imenica uz koju stoji.

	-ov	-ev	-in
N	Maestro ov (stan)	Ujević ev (stih)	Kafk in (stil)
G	Maestrova (stana)	Ujeviće va (stiha)	Kafk ina (stila)
D	Maestro vu (stanu)	Ujević evu (stihu)	Kafk inu (stilu)
A	Maestro v (stan)	Ujević ev (stih)	Kafk in (stil)
V	Maestro v (stane)	Ujević ev (stihu)	Kafk in (stilu)
L	(o) Maestro vu (stanu)	(o) Ujević evu (stihu)	(o) Kafk inu (stilu)
I	Maestro vim (stanom)	Ujević evim (stihom)	Kafk inim (stilom)

Uporaba i pisanje zamjenica

Uporaba i pisanje zamjenice koji (koji, kojeg)

- Kad govorimo o **živom**, u zamjenice *koji* akuzativ je jednak genitivu (**kojeg**): *Razumihin se obradovao prijatelju kojeg nije dugo vidio.*
- Kad govorimo o **neživom**, u zamjenice *koji* akuzativ je jednak nominativu (**koji**): *Svidrigajlov je imao novac koji je htio dati Dunji.*

Pisanje neodređenih zamjenica s prijedlogom

Kad se zamjenice **nitko, ništa, nikoji, ničiji, nikakav, itko, išta, ikoji, ičiji, ikakav** upotrebljavaju s prijedlozima, onda se **prefiksi i- i ni-** odvajaju i dolaze ispred prijedloga:

Ni za **što** ga nije bilo briga.

Jeste li se **i** za **što** raspitali?

Sonja, nemoj me pitati **ni** za **kakav** razlog.

Znate li **i** za **kakav** izlaz iz ove situacije?

Ni u **kojem** slučaju ne čini to.

Reci nam ako sudjeluješ **i** u **kojem** procesu.

Uporaba i pisanje prijedloga

Uporaba i pisanje prijedloga s/sa

1 Priložna oznaka sredstva izriče se instrumentalom **bez prijedloga**:

Raskoljnikov je lihvaricu Aljonu Ivanovnu ubio **sjekirom**.

2 Priložna oznaka društva izriče se instrumentalom **s prijedlogom**:

Lizaveta Ivanovna često se družila **sa** Sonjom.

Kad se piše prijedlog s, a kad sa?

1 Najčešće se piše prijedlog **s**: s prijateljem, s društvom, s vama.

2 Prijedlog **sa** pišemo:

- kad riječ započinje sa s, š, z, ž ili suglasničkom skupinom u kojoj je neki od njih drugi glas (ks, ps, pš):
sa Samsom, sa Šarlotom, sa zlobom, sa žaljenjem, sa psom
- kad je iza prijedloga samo jedan glas (sa ć)
- kad dolazi ispred zamjenice *mnom* (sa *mnom*).

Uporaba prijedloga zbog i radi

Prijedlog **zbog** označuje **uzrok**, a prijedlog **radi** **namjeru**.

UZROK: zbog	NAMJERA: radi
Zbog čega? Što je razlog? Zašto?	Radi čega? Što je cilj? S kojom namjerom?
Meursault je ubio Arapina zbog sunca i vrućine.	Meursault je otišao na plažu radi kupanja.

Najčešće pogreške u uporabi veznika

POGREŠKA: bez da

NEPRAVILNO: Raskoljnikov je ubio lihvaricu **bez da** je osjetio grižnju savjesti.

PRAVILNO: Izraz **bez da** treba zamijeniti veznikom **a** ili **i**: Raskoljnikov je ubio lihvaricu, **a** nije osjetio grižnju savjesti.

POGREŠKA: ni, niti

NEPRAVILNO: Raskoljnikov nije osjetio **ni** grižnju savjesti **niti** kajanje. Sonja nije **niti** osuđivala **ni** prezirala Raskoljnikova.

PRAVILNO: Vezničke parove **ni - niti** i **niti - ni** treba zamijeniti parovima **ni - ni** (niječne rečenice) ili **niti - niti** (jesne rečenice): Raskoljnikov nije osjetio **ni** grižnju savjesti **ni** kajanje. **Niti** zna što je učinio **niti** se može vratiti na početak.

POGREŠKA: no međutim

NEPRAVILNO: Gregor Samsa preobrazio se u kukca, **no međutim** to ga nije spriječilo da pokuša stići na jutarnji vlak.

PRAVILNO: Izraz **no međutim** treba zamijeniti ili drugim suprotnim veznikom (**ali**, **no**) ili prilogom **međutim**: Gregor Samsa preobrazio se u kukca, **no** to ga nije spriječilo da pokuša stići na jutarnji vlak.

POGREŠKA: bez obzira što / obzirom na to da

NEPRAVILNO: Antigona se suprotstavila Kreontu **bez obzira što** je on bio vladar. **Obzirom na to da** mu se suprotstavila, morala je biti kažnjena.

PRAVILNO: Izraze **bez obzira što** i **obzirom na** treba zamijeniti izrazima **bez obzira na to što** (dopusna rečenica) i **s obzirom na to da** (uzročna rečenica): Antigona se suprotstavila Kreontu **bez obzira na to što** je on bio vladar. **S obzirom na to da** mu se suprotstavila, morala je biti kažnjena.

POGREŠKA: budući da

NEPRAVILNO: Kreont je bio kažnjen **budući da** je svoje zakone postavio iznad božanskih zakona.

PRAVILNO: Veznički izraz **budući da** u složenoj rečenici može doći samo kad je riječ o inverziji (zavisna + glavna), što znači da **uvijek dolazi na početku rečenice: Budući da** je svoje zakone postavio iznad božanskih zakona, Kreont je bio kažnjen.

POGREŠKA: pošto

NEPRAVILNO: Kreont je bio kažnjen **pošto** nije poštovao božanske zakone.

PRAVILNO: Vezničku riječ **pošto** nepravilno je koristiti za izricanje uzroka, stoga je treba zamijeniti **uzročnim veznikom: Kreont je bio kažnjen jer / zato što** nije poštovao božanske zakone.

POGREŠKA: zato jer / zbog toga jer

NEPRAVILNO: Kreont je bio kažnjen **zato jer /zbog toga jer** je svoje zakone postavio iznad božanskih zakona.

PRAVILNO: Veznički izrazi **zato jer /zbog toga jer** nisu u skladu s jezičnom normom jer se njima dvaput izriče uzrok (zato = jer; zbog toga = jer) i treba ih zamijeniti uzročnim veznikom: **Kreont je bio kažnjen jer** je svoje zakone postavio iznad božanskih zakona.

Leksička norma

Školski esej piše se hrvatskim standardnim jezikom, što znači da u tekst eseja ne treba unositi riječi koje ne pripadaju standardnom jeziku: posuđenice za koje postoje hrvatske riječi, kolokvijalizme, žargonizme, dijalektizme, riječi i izraze iz administrativnoga stila i sl.

NEPRAVILNO	PRAVILNO
čitalac	čitatelj
dobijati	dobivati
donešen, iznešen	donesen, iznesen
dozvoliti	dopustiti
iz razloga što	jer, zbog
iz tog razloga	zato, zbog toga
kako i na koji način	kako / na koji način
najoptimalniji	optimalan
oko petnaestak	petnaestak
po meni	po mojemu mišljenju
prisustvo	prisutnost, nazočnost
rađe	radije
raspravljati po pitanju	raspravljati o (npr. Antigoni)
realista, modernista	realist, modernist
tijekom te godine	te godine
voliti	voljeti

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal dotted lines.

